

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 27.02.1969, sp. zn. 1 Cz 75/68, ECLI:CZ:NS:1969:1.CZ.75.1968.1

Číslo: 7/1970

Právní věta: V řízení o popření otcovství musí být dokazování zaměřeno zejména na prokázání takových skutečností, které jsou předpokladem pro event. vyhovění žalobě (tj. takových skutečností, které otcovství manžela matky k dítěti vyloučí), nikoli převážně na to, zda někdo jiný měl v rozhodné době s matkou dítěte pohlavní styky.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 27.02.1969

Spisová značka: 1 Cz 75/68

Číslo rozhodnutí: 7

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Určování otcovství

Předpisy: 94/1963 Sb. § 58
§ 59

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobkyně se domáhala určení, že její manžel - druhý žalovaný není otcem nezletilé K. D. - první žalované (nar. 30. 9. 1964), a to s odůvodněním, že v době rozhodné pro zplození dítěte se pohlavně nestýkala s druhým žalovaným a měla v té době intimní známost s jiným mužem.

Rozsudkem okresního soudu Plzeň-jih z 31. 1. 1966 bylo žalobě vyhověno; toto rozhodnutí nabylo právní moci.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu, že byl rozsudkem okresního soudu porušen zákon a zrušil jej.

Z odůvodnění:

Především řízení, v němž se zjišťuje existence nebo neexistence rodičovského vztahu, musí být vedeno tak, aby rozhodnutí na jeho závěru vydané bylo v plném souladu se zásadou materiální pravdy. Soud je proto povinen provést v zájmu spolehlivého zjištění skutečného stavu věci všechny dostupné důkazy, a to nejen ty, které účastníci navrhnou, nýbrž i takové, které vyplynou z povahy konkrétní věci a z průběhu řízení (§ 120 odst. 1 o. s. ř.). V řízení o popření otcovství je zvláště důležité vyčerpávající provedení dokazování se zřetelem ke skutečnostem, které jsou předpokladem

pro event. vyhovění žalobě, tj. ke skutečnostem, jež ve svém souhrnu vedou k závěru, že manžel matky je jako otec dítěte vyloučen. To znamená, že dokazování musí být zaměřeno na prokazování takových skutečností, jež otcovství manžela matky vyloučí, a nikoli převážně na to, zda někdo jiný měl s matkou dítěte pohlavní styky.

Okresní soud se neřídil důsledně těmito zásadami. Řízení omezil pouze na výslech žalobkyně a druhého žalovaného a vychází z toho, že výpovědi obou jsou shodné v tom, že spolu v rozhodné době neměli pohlavní styky, neuvěřil tvrzení svědka B. Č., jenž byl žalobkyní označen za otce dítěte. Výslechem svědkyň A. Č. a M. M. byly zjišťovány pouze skutečnosti, týkající se tvrzené známosti matky s B. Č., nikoli skutečnosti, které by svědčily pro závěr o případném vyloučení druhého žalovaného z otcovství k dítěti. Rovněž krevní zkouška provedená s oběma muži – druhým žalovaným i B. Č. – nemohla přinést do věci jasno, když ani jeden z uvedených mužů nebyl z otcovství vyloučen.

Soud se opomněl vypořádat především s některými skutečnostmi, které přímo nabízely možnosti dalšího dokazování. Jde zejména o konfrontaci určitých tvrzení žalobkyně vyslovených v řízení o popření otcovství. Již z údajů v žalobě je patrné, že se žalobkyně měla stýkat s B. Č. od roku 1961 do května 1964, a jak ve výpovědi upřesnila „jednou za týden nebo za čtrnáct dnů a k souložím docházelo leckde v přírodě.“ Svě těhotenství zjistila údajně již v lednu 1964, kdy nedostala menstruaci, a z toho usuzovala, že otěhotněla dne 4. 1. 1964. Skutečnost, že je v jiném stavu, prý oznámila B. Č. okamžitě poté, jakmile v lednu 1964 nedostala menstruaci, avšak tento muž se k otcovství k dítěti nechtěl znát. Vzhledem k tomuto zcela přesnému tvrzení žalobkyně o době oplodňujícího pohlavního styku s B. Č. – když se jinak měli pravidelně stýkat jednou za týden nebo čtrnáct dnů – vyvstala pro soud povinnost zaměřit výslechy účastníků, zejména ovšem žalobkyně, na hodnověrnější objasnění skutečností, týkajících se časového, zvláště pak místního určení pohlavních styků žalobkyně s B. Č. Je přirozené, že se jevila jako nezbytná i konfrontace žalobkyně s B. Č., který se měl vyjádřit ke všem podrobnostem schůzek se žalobkyní, zvláště pak z toho hlediska, kdy a kde mělo k těmto schůzkám docházet. V té souvislosti by byl nepochybně užitečný i gynekologický posudek o vymezení pravděpodobné doby početí se zřetelem k době narození dítěte a fyziologickému stavu dítěte při narození.

Druhý žalovaný přiznal, že ani v průběhu rozvodového řízení nevykloučoval, že by mohl přicházet v úvahu jako otec očekávaného dítěte, ovšem jen za předpokladu, že by žalobkyně byla ve vyšším stupni těhotenství. Je však pozoruhodné, že podle souhlasného tvrzení účastníků došlo mezi nimi v dubnu 1964 k obnovení intimního manželského soužití, ačkoli ještě dne 28. 4. 1964 se konalo jednání ve věci rozvodu jejich manželství. Souhlasný projev účastníků o tom, že se pohlavně nestýkali v době od listopadu 1963 do dubna 1964, měl být proto tím spíše podroben bližšímu zkoumání, neboť již sama skutečnost, že účastníci žili stále ve společné domácnosti a že i později setrvali v manželství, měla být soudu signálem k odpovědnějšímu provádění dokazování. Nelze přece bez dalšího dát víru pouze souhlasným tvrzením manželů o tom, že se spolu nestýkali v době rozhodné pro zplození dítěte, když tato jejich tvrzení mohou být motivována různými důvody. Soud měl vést účastníky v tom směru, že je třeba v prvé řadě prokazovat neexistenci pohlavních styků mezi nimi v rozhodné době, a to zejména i jinými prostředky, než jsou jejich výpovědi. Samotné výslechy obou účastníků měly být v této souvislosti důkladněji zaměřeny na zjištění skutečností objasňujících jejich vzájemné vztahy v manželství, vývoj těchto vztahů v průběhu celého manželského soužití, na to, jak se projevovaly jejich neshody, zejména pak neshody v intimním manželském životě, navenek a zda je možno jinými důkazy potvrdit jejich vzájemnou pohlavní zdrženlivost v době od listopadu 1963 do dubna 1964 (tedy právě v době rozhodné pro zplození dítěte).

Za dosavadního stavu nebylo tedy možno přisvědčit závěru, že řízení bylo provedeno vyčerpávajícím způsobem, a zejména pak nebylo možno konstatovat, že v řízení bylo zcela přesvědčivě prokázáno, že otcovství druhého žalovaného k nezletilé K. D. – prvé žalované je vyloučeno.

Je možné, že po doplnění dokazování v naznačeném směru se podaří druhému žalovanému prokázat, že je jeho otcovství k dítěti vyloučeno. Avšak teprve potom bude soudní rozhodnutí odpovídat skutečnému stavu a teprve potom bude přesvědčivým.

Okresní soud porušil tedy svým rozhodnutím a v řízení mu předcházejícím zákon v ustanoveních § 6, 120 odst. 1, § 132 o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 58 odst. 1, § 59 odst. 2 zák. o rod.